

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 19. 7. 2012
COM(2012) 408 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom_Výročná správa za
rok 2011**

{SWD(2012) 227 final}
{SWD(2012) 228 final}
{SWD(2012) 229 final}
{SWD(2012) 230 final}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Ochrana finančných záujmov Európskej únie – Boj proti podvodom Výročná správa za rok 2011

ZHRNUTIE

Komisia v spolupráci s členskými štátmi predkladá túto výročnú správu za rok 2011 o ochrane finančných záujmov EÚ v zmysle článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Účelom správy je posúdiť rozsah, v akom sú finančné prostriedky EÚ alebo príjmy rozpočtu EÚ vystavené riziku zneužitia neoprávneným nakladaním vrátane podvodov a vysvetliť, ako sa táto otázka rieši.

Nedávno prijaté opatrenia na ochranu finančných záujmov EÚ

Komisia prijala v roku 2011 viaceré opatrenia na zlepšenie právneho a administratívneho rámca ochrany finančných záujmov EÚ:

- zmenený a doplnený návrh reformy Európskeho úradu pre boj proti podvodom (OLAF),
- stratégiu Komisie na boj proti podvodom (CAFS), ktorá zahŕňa aj akčný plán na boj proti pašeráctvu pozdĺž východnej hranice EÚ,
- oznámenie o ochrane finančných záujmov Európskej únie pomocou trestného práva a administratívnymi vyšetrovaniami,
- oznámenie o boji proti korupcii v EÚ,
- návrhy na modernizáciu pravidiel verejného obstarávania a
- oznámenie o budúcnosti DPH.

Zníženie počtu podvodov a ďalších nezrovnalostí poškodzujúcich rozpočet EÚ

V roku 2011 bolo vo všetkých sektoroch celkove 1230 nezrovnalostí oznámených ako podvody, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles približne o 35 %. V porovnaní s rokom 2010 sa približne o 37 % znížil aj odhadovaný finančný dosah takýchto nezrovnalostí, a to na 404 miliónov EUR. Okrem toho sa znížil aj počet ostatných nezrovnalostí (o 17 %) a ich odhadovaný finančný dosah (o 6 %).

Pokles oznámených prípadov podvodu a súvisiacich súm sa očakával vzhľadom na to, že v roku 2010 došlo k prudkému nárastu, ktorý bol spôsobený „cyklickým“ účinkom ukončenia programového obdobia 2000 – 2006 v oblasti politiky súdržnosti a zrýchlením oznamovania v dôsledku zavedenia systému riadenia nezrovnalostí (IMS). Účinok týchto dvoch faktorov sa už neprejavuje.

Aj keď je celkový stav uspokojivý a preukazuje okrem iného dosah postupov, ktoré Komisia zaviedla na riešenie nezrovnalostí, a všeobecné zlepšenie systémov riadenia a kontroly zo strany členských štátov, ešte stále existujú výrazné rozdiely v prístupoch jednotlivých členských štátov k oznamovaniu podvodov a iných nezrovnalostí. Niektoré členské štáty aj naďalej oznamujú veľmi nízku mieru podvodov. To vedie k pochybnostiam o primeranosti ich vnútroštátnych systémov oznamovania. Tieto členské štáty by preto mali podať správu o tom, ako prispôbujú svoje kontrolné systémy cieľovým oblastiam, v ktorých je vysoké riziko podvodu a nezrovnalostí.

Z analýzy rizika takisto vyplýva, že potreba bojovať proti trestným činom podvodu je najmä v súčasnom období recesie nanajvýš aktuálna, a preto zostáva aj naďalej jednou z priorít Komisie.

Zlepšenie systémov boja proti podvodom v oblasti politiky súdržnosti

Z analýzy tohoročnej osobitnej témy zameranej na prijaté opatrenia a oznámené nezrovnalosti vo vysokorizikovej oblasti politiky súdržnosti vyplýva, že došlo k zlepšeniu finančnej kontroly a systému riadenia rizík. Tieto zlepšenia zahŕňajú právne ustanovenia a usmernenia, vnútroštátne a regionálne stratégie, používanie ukazovateľov rizika, administratívne postupy a spoluprácu medzi vnútroštátnymi orgánmi.

Na druhej strane je však potrebné dosiahnuť ďalší pokrok, pokiaľ ide o monitorovanie výsledkov administratívneho a trestného vyšetrovania podvodov členskými štátmi vrátane vymáhania neoprávnene vyplatených súm od konečných príjemcov v oblasti politiky súdržnosti.

Okrem toho je potrebné vypracovať lepšie štatistiky podvodov, ktoré by Komisii a členským štátom umožnili zamerať sa na oblasti s vyšším rizikom.

Zlepšenie postupov vymáhania

Proces vymáhania neoprávnene vyplatených súm, najmä v oblasti predvstupových fondov a priamych výdavkov, sa zlepšil. Komisia vyzýva členské štáty a pristupujúce krajiny s nízkym podielom vrátených prostriedkov, aby postupy zrýchlili, po zistení nezrovnalostí využili dostupné právne nástroje a záruky a v prípadoch nesplatených dlhov konfiškovali aktíva.

1. Úvod

V súlade s článkom 325 ods. 5 Zmluvy o fungovaní Európskej únie Komisia v spolupráci s členskými štátmi predkladá každoročne Európskemu parlamentu a Rade správu o opatreniach prijatých na vykonanie uvedeného článku, t. j. na boj proti podvodom a inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie.

V zmluve sa uvádza, že Únia a členské štáty majú spoločnú zodpovednosť za ochranu finančných záujmov Únie a boj proti podvodom. Vnútroštátne orgány hospodária so štyrmi pätinami výdavkov EÚ a vyberajú tradičné vlastné zdroje (TVZ)¹. V týchto dvoch oblastiach Komisia vykonáva celkový dohľad, stanovuje normy a overuje ich dodržiavanie. Úzka spolupráca medzi Komisiou a členskými štátmi je nevyhnutná na zabezpečenie účinnej ochrany finančných záujmov Únie. Jedným z hlavných cieľov tejto správy je preto na základe dostupných údajov posúdiť, v akej miere táto spolupráca splnila svoju úlohu a ako ju možno ďalej zlepšovať.

V správe sú opísané opatrenia na boj proti podvodom, ktoré boli prijaté na úrovni Únie. Obsahuje takisto zhrnutie a hodnotenie opatrení prijatých členskými štátmi v jednej konkrétnej oblasti, ktorou boli tohto roku kontroly v oblasti politiky súdržnosti. Toto zhrnutie a hodnotenie vychádza z odpovedí členských štátov na dotazník. V správe sa uvádzajú aj najnovšie informácie o podvodoch a iných nezrovnalostiach oznámených členskými štátmi a stav vymáhania neoprávnene vyplatených súm.

Správu sprevádzajú štyri pracovné dokumenty útvarov Komisie².

2. OZNÁMENÉ PRÍPADY PODVODOV A INÝCH NEZROVNALOSTÍ

Právne predpisy EÚ vyžadujú, aby členské štáty podávali Komisii každý štvrtý rok správu o tom, aké nezrovnalosti odhalili v oblastiach zdieľaného hospodárenia, predvstupovej pomoci a tradičných vlastných zdrojov.

Členské štáty musia Komisiu informovať, či pri týchto oznámených nezrovnalostiach existuje podozrenie z podvodu (či na vnútroštátnej úrovni vedú k začatiu administratívneho a/alebo súdneho konania s cieľom zistiť prítomnosť úmyselného konania, napr. podvodu³) a musia tieto informácie aktualizovať po ukončení príslušného konania na uloženie sankcií.

¹ Ide najmä o clá a poľnohospodárske poplatky, ale aj o antidumpingové poplatky a odvody z produkcie cukru.

² i) Vykonávanie článku 325 členskými štátmi v roku 2011; ii) Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2011 v oblasti vlastných zdrojov, prírodných zdrojov, politiky súdržnosti a predvstupovej pomoci; iii) Odporúčania na prijatie opatrení nadväzujúcich na správu Komisie o ochrane finančných záujmov EÚ – boj proti podvodom za rok 2010; iv) Metodika štatistického hodnotenia oznámených nezrovnalostí v roku 2011.

³ Napr. podľa nariadenia Komisie (ES) č. 1848/2006 zo 14. decembra 2006 o nezrovnalostiach a vymáhaní súm neoprávnene vyplatených v súvislosti s financovaním Spoločnej poľnohospodárskej politiky (Ú. v. EÚ L 355, 15.2.2006, s. 56 – 62).

Na účely tejto správy sú nezrovnalosti rozdelené do dvoch širších kategórií:

„**nezrovnalosti oznámené ako podvody**“ sú nezrovnalosti, pri ktorých existuje podozrenie z podvodu alebo sa podvod preukázal, a to vrátane nezrovnalostí, ktoré členské štáty neoznámili ako podvody, ale pri ktorých bolo na základe analýzy informácií možné vydedukovať potenciálne podvodné konanie⁴,

„**nezrovnalosti, ktoré neboli oznámené ako podvody**“ zahŕňajú všetky ostatné oznámené nezrovnalosti, pri ktorých sa nepotvrdilo podvodné konanie.

Kvalita (t. j. úplnosť a včasnosť) oznamovania nezrovnalostí sa vo všeobecnosti zlepšila. Ešte stále pretrvávajú určité nedostatky a nejednotnosť, vyskytujú sa však iba v obmedzenom počte prípadov, a nemajú preto významný vplyv na presnosť predkladanej analýzy. Nezrovnalosti, ktoré boli oznámené ako podvody, a iné nezrovnalosti nemusia byť medzi jednotlivými členskými štátmi vždy úplne porovnateľné vzhľadom na to, že zaradenie do týchto kategórií závisí od vnútroštátnych postupov a pravidiel.

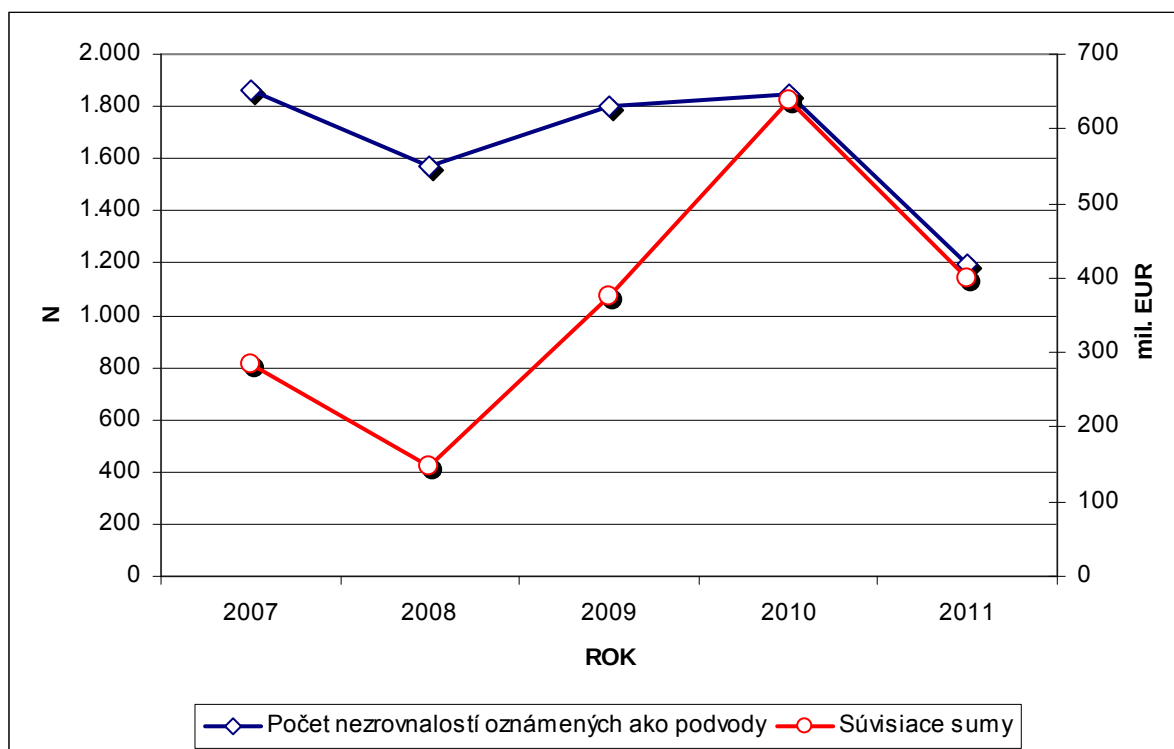
Na základe požiadaviek Európskeho parlamentu a po diskusiách s ním začala Komisia klásť väčší dôraz na analýzu nezrovnalostí oznámených ako podvody.

2.1. Analýza nezrovnalostí, ktoré členské štáty v roku 2011 oznámili ako podvody

V období rokov 2007 – 2011 zostal až do roku 2010 celkový počet nezrovnalostí oznámených ako podvody vo všetkých sektoroch pomerne stabilný (pozri graf č. 1). V roku 2011 bolo oznámených 1 230 podvodov (t. j. podozrení z podvodu alebo preukázaných podvodov), čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje pokles približne o 35 % (pozri tabuľku č. 1). V porovnaní s rokom 2010 sa približne o 37 % znížil aj odhadovaný finančný dosah nezrovnalostí oznámených ako podvodov, a to na 404 miliónov EUR.

Graf č. 1: VŠETKY SEKTORY: Nezrovnalosti oznámené ako podvody a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

⁴ Napr. prípady, v ktorých boli použité falošné alebo falzifikované dokumenty alebo v ktorých prebieha vyšetrovanie trestného činu alebo trestné stíhanie. Tieto nezrovnalosti teda zahŕňajú aj nezrovnalosti odhalené Komisiou vrátane úradu OLAF. Pojem „podozrenie z podvodu“ sa nepoužíva pri oznamovaní tradičných vlastných zdrojov.

Pokles počtu nezrovnalostí oznámených ako podvody a súvisiacich súm sa po náraste v rokoch 2009 a 2010 čiastočne očakával. Hlavnými príčinami tohto poklesu sú: ukončenie dočasného zrýchlenia oznamovania, ktoré bolo spôsobené zavedením systému riadenia nezrovnalostí (IMS) v roku 2008; všeobecné zlepšenie systémov riadenia a kontroly, najmä v oblasti politiky súdržnosti; „cyklický“ charakter týchto programov, v dôsledku ktorého sa počet nezrovnalostí na konci programového obdobia 2000 – 2006 zvýšil⁵, čo sa prejavilo v oznamovacích rokoch 2009 a 2010; a následné zníženie, keďže programy na obdobie rokov 2007 – 2013 sa vykonávajú postupne⁶.

Tabuľka č. 1: Nezrovnalosti oznámené ako podvody – 2011

Oblasť	Počet nezrovnalostí oznámených ako podvody		Odhadovaný finančný dosah nezrovnalostí oznámených ako podvody			
	2010	2011	2010		2011	
			(v miliónoch EUR)	% pridelených prostriedkov	(v miliónoch EUR)	% pridelených prostriedkov

⁵ Z dôvodu intenzívnejšej kontrolnej činnosti v posledných rokoch vykonávania programov.

⁶ V súčasnosti je celková miera plnenia nižšia ako 40 % dostupných zdrojov. To znamená, že v súčasnosti je menej projektov na kontrolu ako v posledných rokoch predchádzajúceho programového obdobia, v dôsledku čoho je výskyt nezrovnalostí nižší a kontroly majú väčší odrádzajúci účinok.

Poľnohospodárstvo	414	139	69	približne 0,12 %	77	približne 0,14 %
Rybné hospodárstvo	0	2	0	0 %	0,03	približne 0,005 %
Politika súdržnosti	464	276	364	približne 0,74 %	204	približne 0,40 %
Predvstupová pomoc	101	56	41	približne 2,53 %	12	približne 0,67 %
Priame výdavky	21	34	3.6	približne 0,02 %	1,5	približne 0,002 %
Výdavky spolu	1000	507	478	približne 0,34 %	295	približne 0,21 %
Príjmy (tradičné zdroje)	883	723	165	(približne 0,79 % z hrubej výšky TVZ vybraných v roku 2010)	109	(približne 0,49 % z hrubej výšky TVZ vybraných v roku 2011)

Pokiaľ ide o výdavky, politika súdržnosti je aj naďalej sektorom s najvyšším počtom nezrovnalostí oznámených ako podvody (54 % z celkového počtu) a najväčším finančným dosahom (69 % z celkovej sumy).

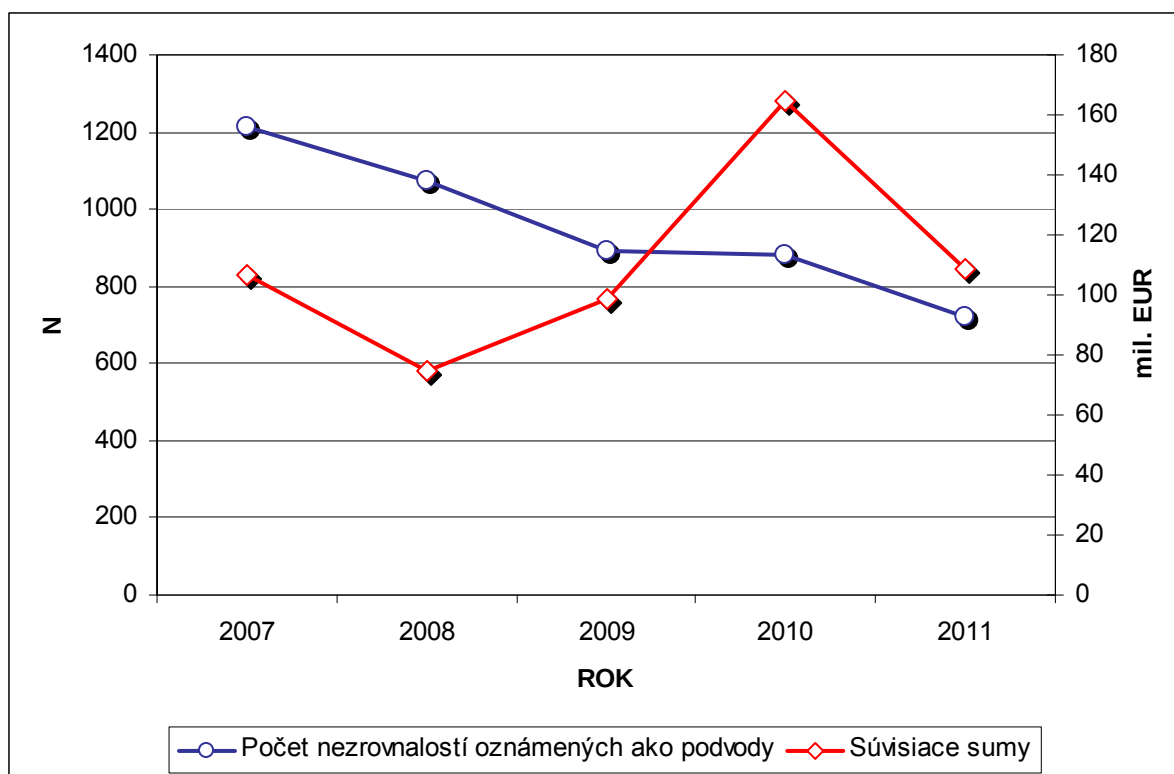
2.1.1. Príjmy (tradičné vlastné zdroje)

V roku 2011 došlo v oblasti tradičných vlastných zdrojov (TVZ) v porovnaní s rokom 2010 k poklesu počtu prípadov oznámených v OWNRES ako podvody a súvisiacich súm.

⁷

Z dôvodu porovnateľnosti sa údaje za rok 2010 zakladajú na údajoch, ktoré boli použité v správe z uvedeného roku, a zahŕňajú preukázané a odhadované sumy súvisiace s nezrovnalosťami oznámenými ako podvody.

Graf č. 2: TVZ: Nezrovnalosti oznámené ako podvody a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

Medzi údajmi, ktoré jednotlivé členské štáty oznámili v súvislosti s TVZ, existujú výrazné rozdiely. Ako už bolo uvedené, tieto rozdiely sú dôsledkom odlišného výkladu ustanovení a rozdielných postupov v jednotlivých členských štátoch.

Z finančného hľadiska možno odchýlky medzi jednotlivými rokmi pripísať oznámeniu jednotlivých prípadov veľkých podvodov, ktoré majú výrazný vplyv na celkové ročné údaje, a to najmä v tých členských štátoch, kde sú vybrané sumy TVZ nízke. Na údaje o zistených prípadoch podvodov alebo iných nezrovnalostí môže vplývať aj niekoľko ďalších faktorov, napr. druh obchodného odvetvia, úroveň dodržiavania pravidiel hospodárskymi subjektmi a zemepisná poloha členského štátu. Údaje môže ovplyvňovať aj spôsob, akým sa stratégia členského štátu v oblasti colných kontrol zameriava na kontrolu rizikových dovozov a zisťovanie podvodov a nezrovnalostí v súvislosti s TVZ.

Komisia pozorne sleduje opatrenia členských štátov prijímané v reakcii na jej pripomienky, ktoré vzniesla počas svojich inšpekcií⁸.

⁸ Poradnému výboru pre vlastné zdroje bola 7. júla 2011 predložená správa o stratégii členských štátov v oblasti colných kontrol, v ktorej sú zhrnuté výsledky inšpekcií vykonaných v rokoch 2009 a 2010 vo všetkých členských štátoch.

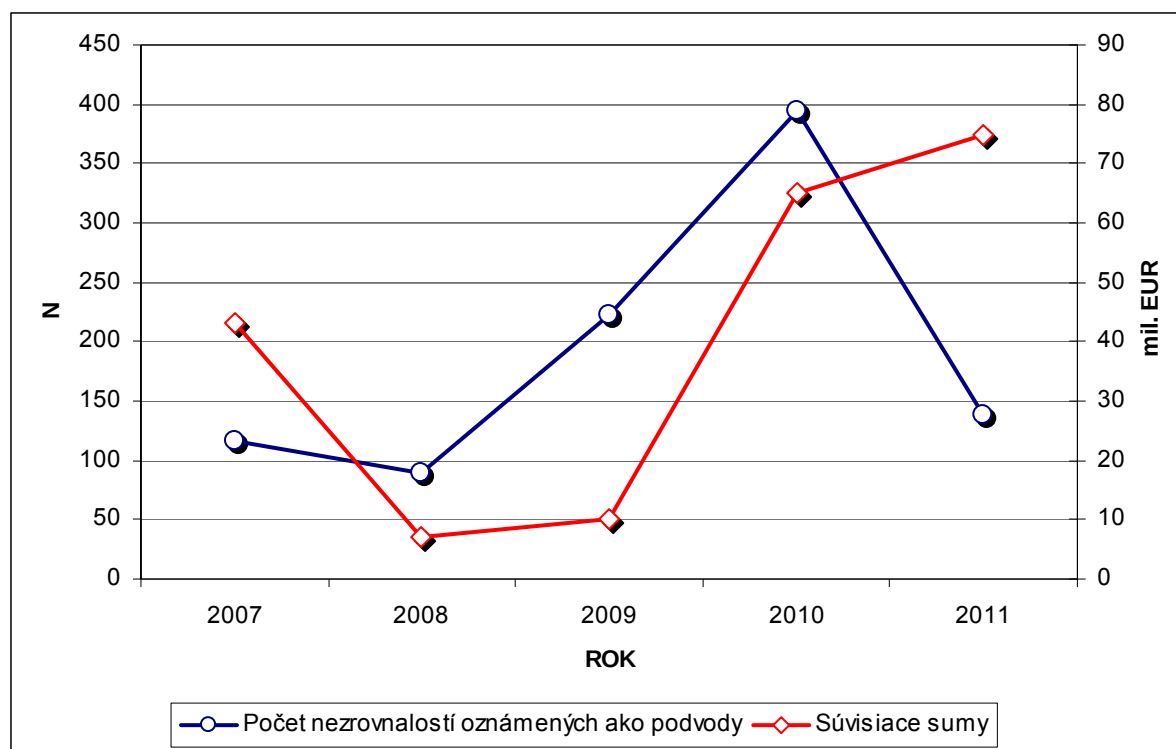
2.1.2. Výdavky – Zdieľané hospodárenie a predvstupová pomoc

2.1.2.1. Prírodné zdroje (poľnohospodárstvo a Európsky fond pre rybné hospodárstvo)

V oblasti poľnohospodárstva sa počet oznámených podvodov a súvisiace sumy v pomere k celkovo vynaloženým sumám výrazne líšia, a to v rámci jednotlivých členských štátov aj medzi nimi.

V roku 2011 členské štáty oznámili v tejto oblasti 139 podvodov z celkového počtu 2 395 nezrovnalostí. V porovnaní s rokom 2011 sa počet oznámených podvodov znížil, ich finančný dosah sa však zvýšil z 69 miliónov EUR v roku 2010 na 77 miliónov EUR v roku 2011 (pozri graf č. 2). Toto zvýšenie je možné vysvetliť oznámením dvoch veľkých prípadov v hodnote 39 miliónov EUR a 26 miliónov EUR

Graf č. 3: Poľnohospodárstvo: Nezrovnalosti oznámené ako podvody a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

V roku 2011 oznámili v tejto oblasti najvyšší počet podvodov Bulharsko (37 prípadov) a Rumunsko (25 prípadov). Niektoré členské štáty s veľkými výdavkami, ako napríklad Francúzsko, Nemecko, Španielsko a Spojené kráľovstvo, naďalej oznamujú veľmi nízky počet podvodov. To vedie k otázke, či príčinou nízkeho počtu oznámených podvodov nie je nedodržanie zásad oznamovania vrátane nesprávneho výkladu pojmov „podozrenie z podvodu“ a „preukázaný podvod“ alebo nedostatočná účinnosť kontrolných systémov, ktoré tieto členské štáty zaviedli na odhaľovanie podvodov.

Komisia v správe za rok 2010 vyzvala Francúzsko, Nemecko, Španielsko a Spojené kráľovstvo, aby vysvetlili nízky počet oznámených podvodov a informovali o tom, ako

prispôsobujú svoje kontrolné systémy cieľovým oblastiam s vyšším rizikom podvodov a nezrovnalostí. Komisia zatiaľ nedostala žiadne vysvetlenie.

Fínsko, Holandsko a Poľsko boli vyzvané, aby podávali konzistentnejšie správy, najmä pokiaľ ide o osobné údaje jednotlivcov, ktorí sa dopustili nezrovnalostí alebo podvodov. Holandsko a Poľsko zlepšili svoje miery súladu približne na 83 % a Fínsko na takmer 75 %. To predstavuje veľký krok vpred, ešte stále však existuje priestor na zlepšenie. Celková miera súladu v EÚ-27 je približne 93 %, čo predstavuje zvýšenie v porovnaní s rokom 2010 (90 %).

Komisia pomáha členským štátom, priebežne kontroluje kvalitu systému oznamovania IMS a poskytuje členským štátom spätnú väzbu o kvalite správ a chýbajúcich údajoch.

V prípade Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo boli oznámené dva podvody v celkovej hodnote 30 000 EUR.

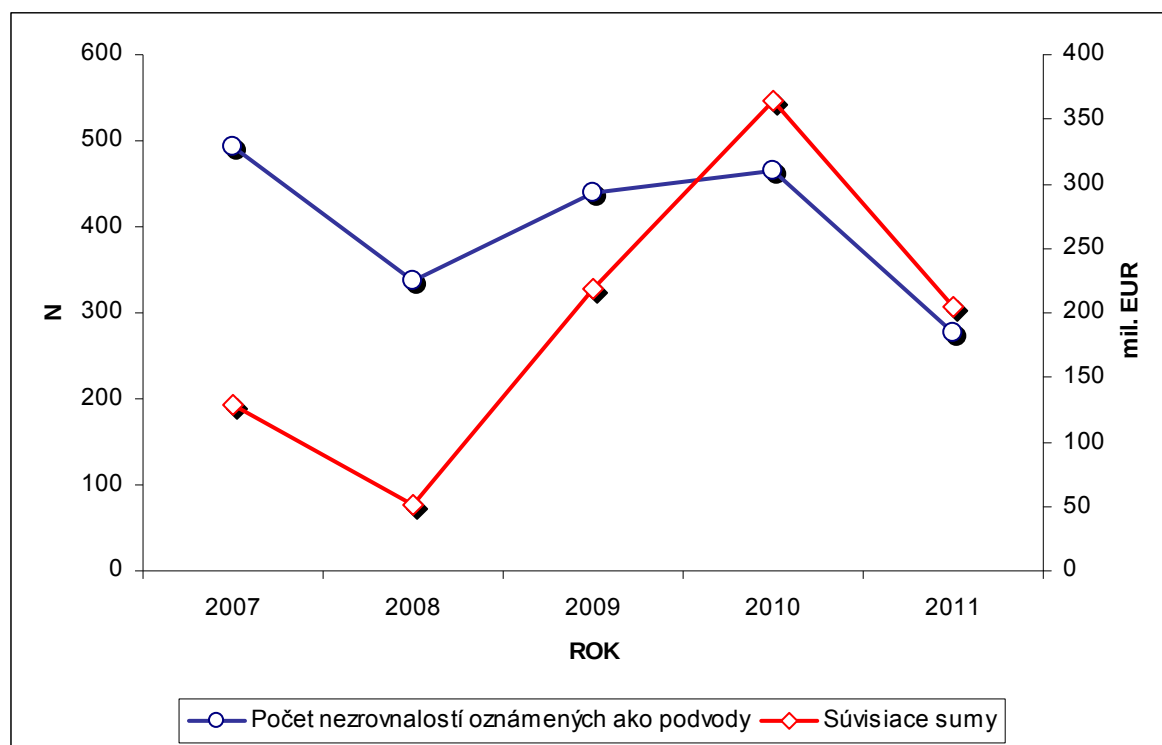
2.1.2.2. Politika súdržnosti

V roku 2011 sa v oblasti politiky súdržnosti v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne znížil počet oznámených podvodov (o 46 %) a súvisiacich súm (o 63 %) (pozri graf č. 3).

Rovnako ako v prípade iných nezrovnalostí sa toto výrazné zníženie očakávalo v dôsledku neutralizácie príčin vysokého nárastu, ku ktorému došlo v roku 2010⁹.

⁹ T. j. ukončenie programového obdobia 2000 – 2006 a zrýchlenie oznamovania nezrovnalostí po zavedení systému IMS.

Graf č. 4: Politika súdržnosti: Nezrovnalosti oznámené ako podvody a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

Potvrdili sa trendy z minulých rokov: väčšina prípadov bola oznámená Poľskom, Nemeckom a Talianskom (149 z celkového počtu 276) a Nemecko je aj naďalej najúspešnejším členským štátom, pokiaľ ide o uzavretie trestného stíhania s cieľom preukázať existenciu podvodu a uložiť sankcie.

Šesť členských štátov neoznámilo v roku 2011 v oblasti politiky súdržnosti žiadny podvod. Išlo o Belgicko, Cyprus, Dánsko, Francúzsko, Maltu a Holandsko. Zatiaľ nie je jasné, čo bolo dôvodom tejto skutočnosti v prípade veľkých štátov, ako je Francúzsko.

Nezrovnalosti oznámené ako podvody najčastejšie spočívajú vo využívaní falošných alebo falzifikovaných dokumentov (podkladových dokumentov, vyhlásení alebo osvedčení), ktoré väčšinou súvisia so zahrnutím neoprávnených výdavkov (zvyšujúcich náklady projektu) alebo s neoprávnenosťou príjemcu získať finančnú podporu. Tri prípady sa týkali korupcie s odhadovaným finančným dosahom 750 000 EUR.

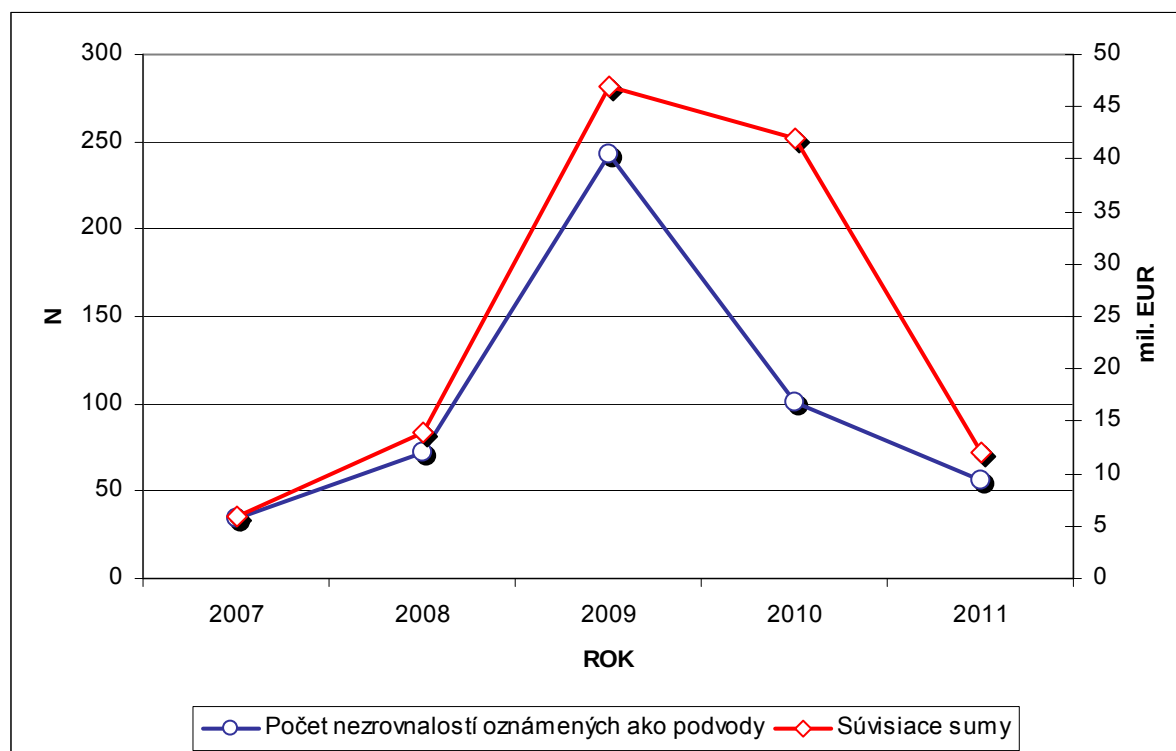
Členské štáty sa vyzývajú, aby vysvetlili, prečo oznámili v oblastiach poľnohospodárstva a politiky súdržnosti taký nízky počet „podozrení z podvodu“ a aby podali správu o spôsobe, akým sa ich systémy kontroly zameriavajú na vysoko rizikové oblasti s cieľom zlepšiť prevenciu podvodov a ich odhaľovanie.

2.1.2.3. Predvstupová pomoc

V roku 2011 počet oznámených podvodov a súvisiace sumy v oblasti predvstupovej pomoci aj naďalej výrazne klesali, čím sa potvrdil trend z roku 2010.

Ide o zrejmy dôsledok postupného ukončovania účasti štátov EÚ-10 a EÚ-2 na opatreniach financovaných v rámci programov predvstupovej pomoci v období rokov 2000 – 2006.

Graf č. 5: Predvstupová pomoc: Nezrovnalosti oznámené ako podvody a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch sa väčšina prípadov v oblasti predvstupovej pomoci (v programovom období 2000 – 2006) týkala špeciálneho predvstupového programu pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SAPARD). Najväčší počet prípadov oznámilo Poľsko, po ňom nasledovalo Rumunsko.

V prípade nástroja predvstupovej pomoci (programové obdobie 2007 – 2013) sa deväť nezrovnalostí oznámených ako podvody týkalo piatich rôznych zložiek tohto nástroja¹⁰. Turecko oznámilo nezrovnalosti vo všetkých uvedených piatich zložkách, pričom jediný prípad týkajúci sa cezhraničnej spolupráce bol odhalený v Taliansku, a to v súvislosti s programom cezhraničnej spolupráce v oblasti Jadranského mora. V tejto oblasti používa na oznamovanie nezrovnalostí systém IMS iba Turecko, zatiaľ čo Chorvátsko ho aj napriek poskytnutej odbornej príprave a podpore ešte stále nepoužíva.

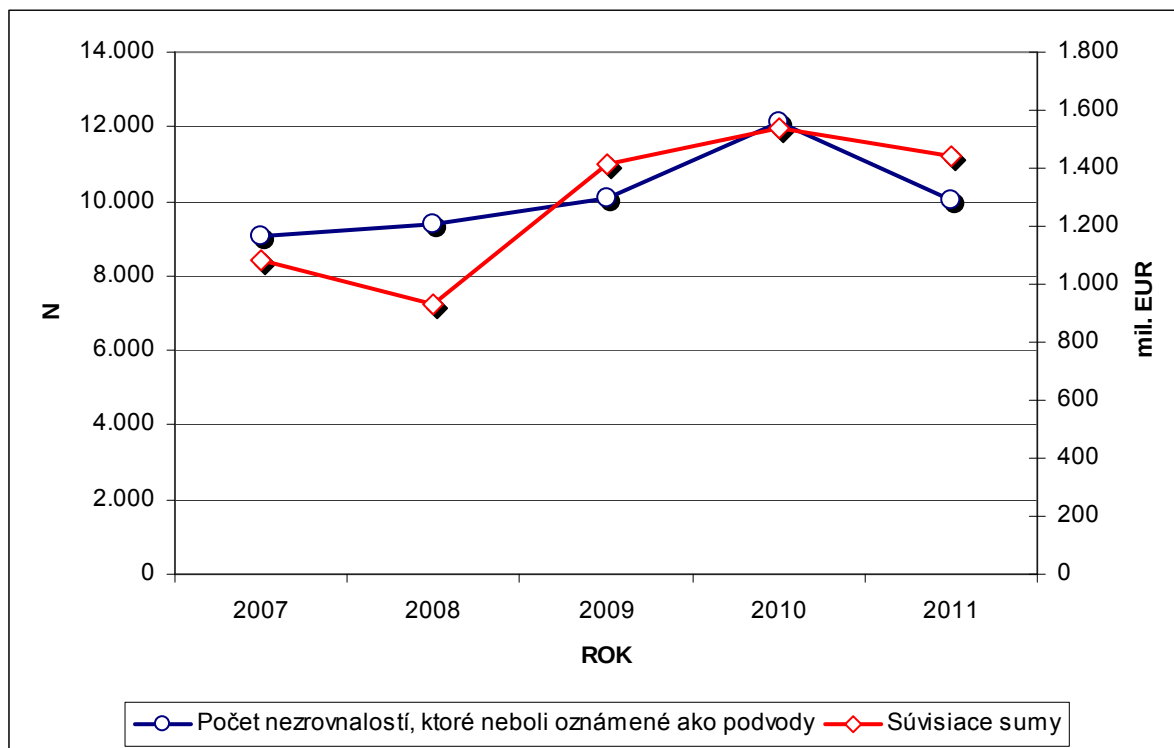
Komisia vyzýva Chorvátsko, aby dokončilo zavedenie IMS a zlepšilo kvalitu oznamovania. Komisia ďalej vyzýva bývalú Juhoslovanskú republiku Macedónsko, aby tento systém zaviedla.

¹⁰ Cezhraničná spolupráca, ľudské zdroje, rozvoj vidieka, regionálny rozvoj a technická pomoc.

2.2. Analýza nezrovnalostí, ktoré členské štáty v roku 2011 neoznámili ako podvody

V roku 2011 sa počet nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, celkove znížil (pozri graf č. 6), pričom k obzvlášť výraznému poklesu došlo najmä v oblasti politiky súdržnosti a predvstupovej pomoci.

Graf č. 6: Nezrovnalosti, ktoré neboli oznámené ako podvody, a súvisiace sumy za obdobie rokov 2007 – 2011

Na strane príjmov sa finančný dosah nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, v porovnaní s rokom 2010 mierne zvýšil (pozri tabuľku č. 2).

Tabuľka č. 2: Nezrovnalosti, ktoré neboli oznámené ako podvody – 2011

Oblasť	Počet nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody		Odhadovaný finančný dosah nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody			
	2010	2011	2010		2011	
			(v miliónoch EUR)	% pridelených prostriedkov	(v miliónoch EUR)	% pridelených prostriedkov
Poľnohospodárs	1427	2256	62	približne	101	približne

tvo				0,11 %		0,18 %
Rybné hospodárstvo	1	46	0,01	0 %	1,6	približne 0,24 %
Politika súdržnosti	6598	3604	1186	približne 2,41 %	1015	približne 2,00 %
Predvstupová pomoc	323	207	42	približne 2,59 %	48	približne 2,63 %
Priame výdavky	1000	888	39,5	približne 0,27 %	49,9	približne 0,78 %
Výdavky spolu	9349	7001	1325,51	približne 0,94 %	1215,5	približne 0,86 %
Príjmy spolu¹¹ (tradičné vlastné zdroje)	3861	3973	253	(približne 1,21 % z hrubej výšky TVZ vybraných v roku 2010)	278	(približne 1,24 % z hrubej výšky TVZ vybraných v roku 2011)

V roku 2011 sa v oblasti tradičných vlastných zdrojov vyskytlo 3 973 nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje nárast počtu prípadov aj súvisiacich súm.

Stratégie členských štátov v oblasti colných kontrol by sa mali intenzívnejšie zameriavať na vysoko rizikový dovoz, a tým zvyšovať mieru odhaľovania nezrovnalostí a podvodov v oblasti TVZ.

V oblasti poľnohospodárstva bolo v roku 2011 oznámených 2 256 nezrovnalostí, čo v porovnaní s rokom 2010 predstavuje nárast počtu prípadov aj súvisiacich súm. Tento nárast počtu prípadov je dôsledkom zvýšenia výdavkov a najmä zvýšeného úsilia členských štátov a Komisie o zlepšenie procesu oznamovania nezrovnalostí¹².

Finančný dosah nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, sa v oblasti poľnohospodárstva takisto zvýšil, a to zo 62 miliónov EUR v roku 2010 na 101 miliónov EUR v roku 2011. Osobitná pozornosť sa venuje rozpočtovým rokom 2004 – 2006, ktoré sa považujú za „ukončené“, čo znamená, že plány kontrol a auditov boli splnené, začal sa postup vymáhania neoprávnene vyplatených súm a boli oznámené nezrovnalosti.

¹¹ Pozri poznámku pod čiarou č. 7.

¹² Školenia a dokumenty, ako sú „informačné bulletiny“ a „otázky a odpovede“, prostredníctvom ktorých boli užívatelia informovaní o module IMS 1848.

V oblasti politiky súdržnosti a predvstupovej pomoci je zníženie počtu nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, odôvodnené tými istými závermi, ktoré boli uvedené aj v súvislosti s nezrovnalosťami oznámenými ako podvody (cyklický charakter programov, ukončenie zrýchlenia oznamovania, ktoré nasledovalo po zavedení IMS, zlepšenie systémov riadenia a kontroly v oblasti politiky súdržnosti a postupné zníženie počtu krajín, na ktoré sa vzťahovala predvstupová politika).

Nezrovnalosti, ktoré neboli oznámené ako podvody v oblasti politiky súdržnosti, predstavujú ešte stále najväčší podiel nezrovnalostí, ktoré majú dosah na rôzne oblasti výdavkov z rozpočtu EÚ, i keď podiel tohto sektoru v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol (približne 50 % všetkých prípadov oznámených v roku 2011 oproti 70 % v roku 2010).

Väčšina týchto nezrovnalostí sa týkala porušenia pravidiel verejného obstarávania a oprávnenosti výdavkov. To dokazuje, že ešte stále existuje priestor na zlepšenie systémov riadenia a kontroly v tejto oblasti.

Členské štáty by mali pokračovať vo svojom úsilí o zlepšenie účinnosti a efektivity svojich systémov riadenia a kontroly v oblasti politiky súdržnosti.

Celková kvalita oznamovania sa neustále zlepšuje vďaka zavedeniu a úspešnému používaniu IMS v každom členskom štáte. Poslednou krajinou, ktorá začala tento systém používať, bolo Francúzsko (v poslednom štvrtroku 2011). Je teda ešte možné dosiahnuť ďalšie zlepšenie, najmä v súvislosti s dokončením prepojenia medzi vnútroštátnym IT systémom PRESAGE s IMS v roku 2012.

V oblasti politiky súdržnosti Komisia vyzýva Francúzsko, aby do konca roka 2012 dokončilo úplné zavedenie systému IMS.

2.3. Analýza podvodov a iných nezrovnalostí za rok 2011 súvisiacich s výdavkami, s ktorými Komisia hospodári priamo

Tento oddiel sa týka príkazov na vrátenie neoprávnene vyplatených súm¹³, ktoré vydávajú útvary Komisie v súvislosti s výdavkami patriacimi do „priameho centralizovaného hospodárenia“¹⁴.

Podľa účtovného systému Komisie založeného na akruálnom princípe (ABAC) bolo v rozpočtovom roku 2011 vydaných spolu 3 389 príkazov na vrátenie neoprávnene vyplatených súm v celkovej hodnote 225 miliónov EUR. Z týchto príkazov sa 922 týkalo nezrovnalostí, ktoré neboli oznámené ako podvody, a 24 príkazov sa týkalo podvodov.

¹³ Podľa článku 72 nariadenia o rozpočtových pravidlách [nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002] je povolenie na vymáhanie pohľadávok úkon, ktorým povolujujúci úradník vymenovaný delegovaním alebo subdelegovaním dá vydaním príkazu na vymáhanie pohľadávok pokyn účtovníkovi, aby vymáhal pohľadávku, ktorú uznal.

¹⁴ Priame centralizované hospodárenie sa vzťahuje na všetky výdavky z prostriedkov EÚ, s ktorými hospodária inštitúcie EÚ (napr. administratívne výdavky inštitúcií, programy ako Leonardo, Erasmus, 7. rámcový program pre výskum a technologický rozvoj atď.). Podľa článku 53 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa táto časť rozpočtu môže plniť centralizovane, čiže priamo útvarmi Komisie, alebo delegovaním realizačných úloh na tretie krajiny (decentralizované hospodárenie) alebo medzinárodné organizácie (spoločné hospodárenie).

Analýza ukázala, že o podvod išlo aj v ďalších 10 prípadoch. Finančný dosah týchto 34 podvodov predstavuje 1,5 milióna EUR. V pomere k celkovým rozpočtovým prostriedkom viazaným v uvedenom rozpočtovom roku v rámci priameho centralizovaného hospodárenia je miera podvodov a nezrovnalostí veľmi nízka.

3. VYMÁHANIE

Údaje o vymáhaní neoprávnene vyplatených súm uvedené v tomto oddiele sú pre oblasti výdavkovej časti rozpočtu založené na údajoch uverejnených v ročnej účtovnej závierke Európskej únie¹⁵. Rozsahom a obsahom sa preto tieto údaje odlišujú od údajov uvádzaných v minulých rokoch¹⁶.

Tabuľka č. 3: Miera úspešnosti vymáhania neoprávnene vyplatených prostriedkov podľa sektora v období rokov 2010 – 2011

OBLASTI ROZPOČTU	KONTEXT	MIERA ÚSPEŠNOSTI VYMÁHANIA	
		2010	2011
TVZ	Celková miera úspešnosti vymáhania za celé obdobie (1989 – 2011) dosahuje 50 %.	46 %	52 %
Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka ¹⁷	Údaje uvedené v tomto riadku sa týkajú miery vykonania finančných opráv, o ktorých rozhodla Komisia ¹⁸ .	85%	77 %
Politika súdržnosti	Údaje uvedené v tomto riadku sa týkajú vykonávania finančných opráv, o ktorých Komisia rozhodla s cieľom vylúčiť z financovania z prostriedkov EÚ výdavky, ktoré nie sú v súlade s platnými pravidlami a predpismi. Finančné opravy je možné vykonať aj	69 %	93 %

¹⁵ Konkrétne ide o údaje uvedené vo vysvetlivke č. 6 o finančných opravách a vymáhaní prostriedkov. Miera úspešnosti vymáhania sa vypočítava ako pomer medzi finančnými opravami alebo príkazmi na vrátenie neoprávnene vyplatených súm, o ktorých sa v danom rozpočtovom roku rozhodlo, a tými, ktoré boli v danom roku skutočne vykonané.

¹⁶ Údaje uvedené v predchádzajúcich rokoch vychádzali najmä zo správ o nezrovnalostiach, ktoré poskytli členské štáty. Tieto údaje sú teraz uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie „Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2011“. Aby bolo možné porovnanie s minuloročnými výsledkami v každej príslušnej oblasti politiky, v tabuľke 3 sa pre každý sektor prepočítala miera úspešnosti vymáhania za rok 2010.

¹⁷ Do tejto kategórie sú zahrnuté niektoré nástroje rozvoja vidieka v rámci predvstupovej pomoci.

¹⁸ Sumy, ktoré neboli uhradené v tom istom roku, sú v každom prípade uhradené v nasledujúcom roku.

	po odhalení vážnych nedostatkov v systémoch riadenia a kontroly členských štátov. Vydanie príkazov na vrátenie neoprávnene vyplatených súm je len jedným z prostriedkov, ktoré má Komisia k dispozícii na vykonávanie finančných opráv.		
Iné typy hospodárenia ¹⁹	Týka sa vymáhania neoprávnene vyplatených súm v dôsledku chýb alebo nezrovnalostí odhalených Komisiou alebo úradom OLAF, členským štátom alebo Európskym dvorom audítorov pre tú časť rozpočtu, ktorej plnenie sa nezabezpečuje v rámci zdieľaného hospodárenia.	92%	92%

3.1. Príjmy (tradičné vlastné zdroje)

Pokiaľ ide o tradičné vlastné zdroje, členské štáty sú povinné vymôcť nevybrané sumy a zaznamenať ich do databázy OWNRES. Suma, ktorá sa má späťne v súvislosti s nezrovnalosťami zistenými v roku 2011, je 321 miliónov EUR (približne 1,43 % z celkovej sumy vybratých TVZ za rok 2011). Členské štáty už v súvislosti s prípadmi zistenými v roku 2011 vymohli 166 miliónov EUR, miera úspešnosti vymáhania za rok 2011 teda dosahuje 52 %. Členské štáty okrem toho pokračovali vo vymáhaní prostriedkov súvisiacich s prípadmi z predchádzajúcich rokov. V roku 2011 všetkých 27 členských štátov v súvislosti s prípadmi zistenými v rokoch 1989 až 2011 vymohlo sumu v celkovej hodnote približne 305 miliónov EUR.

Činnosti členských štátov súvisiace s vymáhaním TVZ sú monitorované prostredníctvom inšpekcií TVZ a postupu, podľa ktorého sú členské štáty povinné oznámiť Komisii všetky prípady, keď sú sumy vyššie ako 50 000 EUR definitívne vyhlásené za nedobytné. Finančnú zodpovednosť za straty TVZ, ku ktorým dôjde v dôsledku nedostatkov pri vymáhaní, nesú členské štáty.

Viac ako 98 % všetkých stanovených súm TVZ sa vyberie bez osobitných problémov.

3.2. Výdavky, s ktorými hospodária členské štáty

3.2.1. Prírodné zdroje (poľnohospodárstvo a Európsky fond pre rybné hospodárstvo)

V oblasti poľnohospodárstva sa v rámci postupov overenia súladu uskutočnili audity, v dôsledku ktorých Komisia vykonala finančné opravy vo výške 822 miliónov EUR, pričom celková suma opráv, o ktorých sa rozhodlo, bola 1 068 miliónov EUR (77 %).

¹⁹ Kategória „Iné typy hospodárenia“ zahŕňa tú časť rozpočtu EÚ, ktorá podlieha priamemu hospodáreniu. Patrí do nej predvstupová pomoc (okrem rozvoja vidieka), pričom nezrovnalosti oznámené v rámci tejto oblasti sa analyzujú v bode 2.1.2.3, a príkazy na vrátenie neoprávnene vyplatených súm vydané Komisiou, ktoré sa analyzujú v bode 2.2.

Okrem toho v súvislosti s Európskym poľnohospodárskym záručným fondom (EPZF) v rozpočtovom roku 2011 členské štáty vymohli od príjemcov 173 miliónov EUR. To znamená, že do konca rozpočtového roka 2011 členské štáty vymohli 44 %²⁰ dlhov EPZF, ktoré vznikli od roku 2007. Mechanizmus zúčtovania (pravidlo 50 na 50), ktorý sa zaviedol v nariadení (ES) č. 1290/2005²¹, má na členské štáty silný motivačný účinok, aby neoprávnené platby vymáhali od príjemcov čo najrýchlejšie.

Napriek tomu zostávala na konci rozpočtového roka 2011 neuhradená celková suma prostriedkov, ktoré mali príjemcovia v súvislosti s EPZF vrátiť vnútroštátnym orgánom, vo výške 1,2 miliardy EUR. Suma, ktorá sa má uhradiť do rozpočtu EÚ, je však nižšia, pretože členské štáty od roku 2006 už na základe pravidla 50 na 50 uhradili do rozpočtu EÚ vysoké nevymôžené sumy vo výške 0,45 miliárd EUR.

V období rokov 2008 – 2011 Komisia vykonala audit nového mechanizmu zúčtovania prostredníctvom kontrol na mieste vo vnútroštátnych orgánoch zodpovedných za 18 platobných agentúr v 13 členských štátoch, na ktoré koncom rozpočtového roka 2011 pripadalo 90 % celkového zostatkového dlhu.

3.2.2. *Politika súdržnosti*

V roku 2011 Komisia v oblasti politiky súdržnosti už dokončila finančné opravy vo výške 624 miliónov EUR z celkových 673 miliónov EUR, o ktorých bolo rozhodnuté (93 %).

Kumulatívna miera vykonávania finančných opráv (zahŕňajúca všetky roky do roku 2011) sa zvýšila na 72 %, čo znamená, že zostáva vykonať opravy v hodnote 2,5 miliardy EUR.

Za vymáhanie neoprávnene vyplatených súm od príjemcov a prípadne aj úrokov z omeškania sú v prvom rade zodpovedné členské štáty. Sumy, ktoré členské štáty získali späť, nie sú do tejto správy zahrnuté. Táto správa sa zaoberá iba finančnými opravami, o ktorých rozhodla Komisia.

V období rokov 2007 – 2013 sú členské štáty povinné poskytovať Komisii údaje o sumách vylúčených zo spolufinancovania pred ukončením vnútroštátneho postupu vymáhania a o sumách účinne vymožených od príjemcov na vnútroštátnej úrovni. Tieto údaje (čiastočne vo vzťahu k celkovým sumám súvisiacim s vymáhaním a finančnými opravami) sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie „*Štatistické hodnotenie nezrovnalostí oznámených v roku 2011*“.

²⁰ Toto percento sa vzťahuje iba na vymožené prostriedky.

²¹ Ak členský štát nevymôže neoprávnene vyplatenú sumu od príjemcu v lehote štyroch rokov od vydania prvotného správneho alebo súdneho zistenia (alebo v lehote ôsmich rokov v prípade vnútroštátneho súdneho konania), 50 % nevrátenej sumy sa uhradí z rozpočtu daného členského štátu v rámci ročného finančného zúčtovania EPZF a EPFRV.

3.2.3. Iné typy hospodárenia

Pokiaľ ide o časť rozpočtu EÚ podliehajúcu priamemu hospodáreniu, výdavky, ktoré nie sú v súlade s uplatňovanými pravidlami a predpismi EÚ, sú buď predmetom príkazu na vymáhanie vystaveného Komisiou, alebo sú odpočítané v nasledujúcom výkaze nákladov²².

Potvrdené príkazy na vymáhanie súvisiace s časťou rozpočtu, ktorej plnenie sa nezabezpečuje v rámci zdieľaného hospodárenia, sa týkajú sumy 377 miliónov EUR. Z toho bolo získaných späť 346 miliónov EUR (92 %).

3.2.3.1. Predvstupová pomoc

Pokiaľ ide o predvstupovú pomoc, za vymáhanie neoprávnene vyplatených súm od príjemcov a prípadne aj úrokov z omeškania sú v prvom rade zodpovedné prijímajúce krajiny. Informácie uvedené v tejto správe sa zakladajú na prípadoch podozrenia z podvodu a nezrovnalostiach oznámených prijímajúcimi krajinami.

Pokiaľ ide o prípady oznámené v roku 2011, miera úspešnosti vymáhania sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne zlepšila a celkovo bolo získaných späť takmer 26 miliónov EUR (46 %).

Celková kumulatívna suma vymožených prostriedkov (zahŕňajúca všetky oznámené sumy aj za predchádzajúce roky) sa takisto zlepšila, pričom sa vymohlo viac ako 100 miliónov EUR a miera úspešnosti vymáhania prekročila 60 %.

Tieto pozitívne výsledky priamo súvisia s ukončením programov predvstupovej pomoci.

3.2.3.2. Výdavky, s ktorými hospodári Komisia

Pokiaľ ide o príkazy na vymáhanie vydané v roku 2011, ktoré sa týkali tak podvodov, ako aj iných nezrovnalostí, takmer vo všetkých 922 prípadoch sa dosiahlo úplné alebo čiastočné vrátenie neoprávnene vyplatených súm. Miera úspešnosti vymáhania v prípade nezrovnalostí oznámených ako podvody predstavuje 50 % a v prípade iných nezrovnalostí 64 %.

4. POLITIKY BOJA PROTI PODVODOM NA ÚROVNI EÚ

4.1. Opatrenia boja proti podvodom, ktoré Komisia začala uskutočňovať v roku 2011

4.1.1. Návrh reformy úradu OLAF

V súčasnosti prebieha preskúmanie základného nariadenia, ktoré vymedzuje hlavné úlohy úradu OLAF a právomoci jeho administratívnych vyšetrovaní²³. Na základe úvah z roku 2010 predložila Komisia spoluzákonodarcom (t. j. Európskemu parlamentu a Rade Európskej únie)

²² Ak odpočet uskutoční príjemca priamo vo svojom výkaze nákladov, táto informácia nemôže byť zaznamenaná v účtovnom systéme Komisie.

²³ Nariadenie č. 1073/1999.

v marci 2011 zmenený a doplnený návrh zameraný na zlepšenie legislatívneho rámca upravujúceho činnosť úradu OLAF.

Cieľom tohto zmeneného a doplneného návrhu je zvýšiť účinnosť vyšetrovaní, ktoré OLAF vykonáva, a zároveň vyjasniť procesné práva dotknutých osôb.

Rada tento návrh analyzovala na úrovni pracovnej skupiny a v júni 2012 bol preskúmaný v rámci neformálneho dialógu medzi Európskym parlamentom, Radou a Komisiou.

4.1.2. Stratégia Komisie pre boj proti podvodom

S cieľom zlepšiť prevenciu a odhaľovanie podvodov na úrovni EÚ Komisia v júni 2011 prijala oznámenie o stratégii pre boj proti podvodom²⁴. Táto stratégia je určená v prvom rade útvarom Komisie, ktoré hospodária s finančnými prostriedkami EÚ, a stanovuje tieto priority:

- začlenenie primeraných ustanovení týkajúcich sa boja proti podvodom do návrhov Komisie o výdavkových programoch tvoriacich súčasť nového viacročného finančného rámca,
- vývoj a realizácia stratégií pre boj proti podvodom na úrovni útvarov Komisie v spolupráci s úradom OLAF,
- revízia smerníc o verejnom obstarávaní s cieľom zjednodušiť požiadavky a obmedziť riziká podvodov pri verejnom obstarávaní v členských štátoch.

V roku 2011 a začiatkom roku 2012 sa dosiahol pokrok, pokiaľ ide o začlenenie ustanovení o boji proti podvodom do finančných programov, zriadenie siete na prevenciu podvodov a vytvorenie webovej stránky venovanej prevencii podvodov, ktorá je dostupná všetkým útvarom Komisie. Implementácia tejto stratégie by sa mala dokončiť do roku 2014.

4.1.3. Akčný plán Komisie zameraný na boj proti pašovaniu cigariet a alkoholu na východnej hranici EÚ

Pašovanie vysoko zdaňovaného tovaru, najmä cigariet a alkoholu, spôsobuje EÚ a jej členským štátom značné straty príjmov. Priama strata príjmov z cla, ku ktorej v EÚ dochádza v dôsledku pašovania cigariet, sa odhaduje na viac ako 10 miliárd EUR ročne. S cieľom prispieť k riešeniu tohto problému Komisia v júni 2011 spustila akčný plán zameraný na zintenzívnenie boja proti pašovaniu cigariet a alkoholu na východnej hranici EÚ²⁵.

V tomto akčnom pláne sa analyzujú existujúce iniciatívy a problémy a navrhujú sa ciele opatrenia, ktoré by sa mali vykonať do roku 2014 s pomocou členských štátov, Ruska a krajín Východného partnerstva (Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina). Tieto opatrenia zahŕňajú: podporu rozvoja kapacity presadzovania práva a poskytovanie technickej pomoci a odbornej prípravy; posilnenie odrádzajúcich prostriedkov a zvyšovanie povedomia; zintenzívnenie operačnej spolupráce medzi príslušnými orgánmi v regiónoch vrátane výmeny spravodajských informácií a užšej medzinárodnej spolupráce.

²⁴ KOM(2011) 376 v konečnom znení.

²⁵ SEK(2011) 791.

Niektoré z týchto opatrení už boli medzičasom prijaté. Ako príklad možno uviesť regionálnu operačnú konferenciu o pašovaní tabaku, ktorá sa uskutočnila v Rumunsku koncom júna 2011, vyslanie styčného úradníka OLAF do delegácie EÚ v Kyjeve s cieľom posilniť spoluprácu s príslušnými ukrajinskými orgánmi presadzovania práva a spoločnú colnú operáciu, ktorá bola po prvý krát zameraná na pašovanie tabakových výrobkov a prekursorov syntetických drog po železnici na východnej hranici EÚ (pozri oddiel 4.2.5.3 tejto správy).

Dosiahnutie cieľov akčného plánu patrilo v roku 2011 medzi hlavné priority a v roku 2012 zostáva aj naďalej jedným z kľúčových cieľov.

4.1.4. Opatrenia Komisie zamerané na ochranu finančných záujmov EÚ pomocou trestného práva a administratívnymi vyšetrovaniami

Členské štáty uplatňujú pri ochrane finančných prostriedkov EÚ vnútroštátne pravidlá. V dôsledku toho sa miera usvedčenia páchateľov v prípadoch podvodov poškodzujúcich rozpočet EÚ pohybuje v závislosti od dotknutého členského štátu od 14 % do 80 %. Systémy trestného práva členských štátov boli harmonizované iba v obmedzenej miere²⁶, justičná spolupráca nie je dostatočne účinná a existuje tendencia obmedzovať stíhanie iba na domáce prípady a ignorovať európsky rozmer.

Celkove možno konštatovať, že neexistuje dostatok prostriedkov, ktoré by odrádzali od zneužívania rozpočtu EÚ. Komisia preto oznámila, že má v úmysle posilniť právny rámec na ochranu finančných záujmov EÚ vo viacerých oblastiach²⁷, okrem iného prostredníctvom:

- vymedzenia hlavných trestných činov, ktoré majú dosah na finančné záujmy EÚ (napr. podvody), a ďalších relevantných trestných činov (napr. sprenevery),
- procesného rámca v oblastiach, v ktorých je potrebné zlepšenie spolupráce a výmeny informácií medzi všetkými príslušnými orgánmi,
- inštitucionálneho rámca na vyšetrovanie a trestné stíhanie páchateľov trestných činov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ. To zahŕňa aj posilnenie existujúcich orgánov – Eurojustu a OLAF-u – a zriadenie špecializovanej Európskej prokuratúry.

Komisia 11. júla 2012 predložila legislatívny návrh k prvému bodu²⁸. Pokiaľ ide o ostatné body, Komisia v súčasnosti zvažuje rôzne možnosti návrhov.

Komisia okrem toho považuje za potrebné zaviesť v súlade so svojím pracovným programom prísnejšiu ochranu bankoviek a mincí eura prostredníctvom trestných sankcií. To by mohlo zahŕňať napríklad umožnenie, aby všetky členské štáty používali rovnakú škálu vyšetrovacích techník, a stanovenie minimálnych sankcií. Komisia pripravuje v tejto veci legislatívny návrh.

²⁶ Druhá správa o implementácii Dohovoru o ochrane finančných záujmov EÚ, KOM(2008) 77.

²⁷ Oznámenie Komisie o ochrane finančných záujmov Európskej únie pomocou trestného práva a administratívnymi vyšetrovaniami – Integrovaná politika ochrany peňazí daňových poplatníkov, KOM(2011) 293, 26.5.2011, a pracovný dokument útvarov Komisie, ktorý je pripojený k oznámeniu, SEK(2011) 621.

²⁸ COM(2012) 363 final.

4.1.5. *Viacročný finančný rámec (VFR) na roky 2014 – 2020 — programy Hercule III a Pericles 2020*

S cieľom zintenzívniť prevenciu podvodov a boj proti nim Komisia v decembri 2011 prijala návrhy na financovanie dvoch programov: Hercule III²⁹ a Pericles 2020³⁰. Oba návrhy boli predložené v kontexte nového viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 a sú pokračovaním prebiehajúcich programov, ktoré skončia koncom roka 2013.

Hercule III je program financovania osobitne zameraný na boj proti podvodom, korupcii a akejkoľvek inej protiprávnej činnosti, ktorá poškodzuje finančné záujmy EÚ. Umožňuje nákup špecializovaného vybavenia a databáz pre vnútroštátne orgány presadzovania práva a usporadúvanie školení pre odborníkov na boj proti podvodom. Celkový rozpočet navrhovaný na sedemročné obdobie predstavuje 110 miliónov EUR.

Boli navrhnuté nové doplnenia programu Hercule III zamerané na racionalizáciu jeho cieľov a zjednodušenie jeho vykonávania v porovnaní s terajším programom. Pokiaľ ide o technickú pomoc členským štátom, na základe žiadostí mnohých zúčastnených strán návrh zahŕňa zvýšenie miery spolufinancovania z 50 % na 80 %, aby tento program mohli využívať aj členské štáty s obmedzenejšou kapacitou spolufinancovania.

Program Pericles umožňuje poskytovanie odbornej prípravy a pomoci týkajúcej sa ochrany bankoviek a mincí eura proti podvodom a falšovaniu. Podporuje multidisciplinárne a nadnárodné workshopy, zasadnutia a semináre, cielené vysielanie a výmeny zamestnancov vnútroštátnych orgánov v EÚ a vo svete a poskytovanie technickej, vedeckej a operačnej podpory.

Návrh programu Pericles 2020 obsahuje takisto nové prvky, ako je možnosť nákupu relevantného vybavenia a zvýšenie miery spolufinancovania (vo výnimočných prípadoch až na 90 %). Celkový rozpočet navrhovaný na sedemročné obdobie predstavuje 7,7 mil. EUR.

Oba návrhy sa v roku 2012 prerokujú v Európskom parlamente a Rade.

4.1.6. *Nová organizácia úradu OLAF a zmeny v jeho vyšetrovacích postupoch*

Úrad OLAF začal v marci 2011 vnútorný prieskum zameraný najmä na zlepšenie svojej organizačnej štruktúry a vyšetrovacích postupov.

Toto preskúmanie viedlo k vypracovaniu novej organizačnej štruktúry, ktorá nadobudla platnosť 1. januára 2012. Novou štruktúrou sa znížili režijné náklady a administratívna záťaž, o 30 % sa zvýšil počet zamestnancov, ktorí sa zaoberajú vyšetrovaním, a upevnila sa úloha úradu OLAF ako útvaru Komisie, ktorý zodpovedá za celkovú politiku boja proti podvodom. Zjednodušili sa vyšetrovacie postupy a stanovili sa nové priority politiky vyšetrovania.

²⁹ KOM(2011) 914 v konečnom znení.

³⁰ KOM(2011) 913 v konečnom znení.

4.2. **Ďalšie opatrenia, ktoré Komisia prijala v roku 2011 v súvislosti s bojom proti podvodom**

4.2.1. *Oznámenie Komisie o boji proti korupcii v EÚ*

Vykonávanie protikorupčného právneho rámca je v členských štátoch EÚ aj naďalej nerovnomerné a celkove neuspokojivé. Komisia preto navrhla celkovú protikorupčnú politiku EÚ na nasledujúce roky³¹. Komisia takisto vyzvala k zreteľnejšiemu zameraniu na boj proti korupcii vo viacerých politických oblastiach a vyzdvihla viacero opatrení vrátane užšej spolupráce, modernizácie pravidiel EÚ týkajúcich sa konfiškácie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, preskúmania právnych predpisov o verejnom obstarávaní, lepších štatistík trestnej činnosti a lepšieho využívania podmienok v politikách spolupráce a rozvoja.

Počnúc rokom 2013 bude Komisia každé dva roky predkladať správu o boji proti korupcii v EÚ. Cieľom tejto správy bude posilnenie protikorupčných opatrení, upevnenie vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi, identifikácia trendov v EÚ, uľahčenie výmeny osvedčených postupov a príprava podmienok pre budúce politické opatrenia na úrovni EÚ.

4.2.2. *Modernizácia pravidiel verejného obstarávania*

Na základe verejnej konzultácie prijala Komisia 20. decembra 2011 návrhy³² na modernizáciu smerníc o verejnom obstarávaní. Cieľom týchto návrhov je zaistiť, aby členské štáty zaviedli účinné mechanizmy na predchádzanie nekalým podnikateľským postupom a zlepšenie transparentnosti. Komisia sa domnieva, že takéto opatrenia sú potrebné nielen na zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi uchádzačmi o verejné zákazky, ale aj na zaistenie efektívneho využitia peňazí daňovníkov verejnými orgánmi.

Komisia súčasne navrhla základné opatrenia na zabezpečenie transparentnosti a procesné požiadavky v oblasti udeľovania koncesíí³³, ktorých cieľom je vylúčiť kandidátov usvedčených z korupcie, prania špinavých peňazí a podvodov. Komisia navrhla aj opatrenia na prevenciu konfliktu záujmov.

4.2.3. *Politika súdržnosti*

Pokiaľ ide o politiku súdržnosti v období po roku 2013, Komisia sa domnieva, že je potrebné posilniť prvky boja proti podvodom prostredníctvom zavedenia systému vnútroštátnej akreditácie, vyhlásenia hospodáriaceho subjektu o vierohodnosti a ročného schválenia účtov, ktoré zvýšia vierohodnosť. Komisia konkrétne v prípade finančného hospodárenia a kontroly

³¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o boji proti korupcii v EÚ, KOM(2011) 308 v konečnom znení.

³² Návrh smernice o verejnom obstarávaní, KOM(2011) 896 v konečnom znení – 2011/438(COD), a návrh smernice o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb, KOM(2011) 895 v konečnom znení – 2011/439(COD):

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/modernising_rules/reform_proposals_en.htm.

³³ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o udeľovaní koncesíí, KOM(2011) 897 v konečnom znení – 2011/0437 (COD).

programov navrhla, aby riadiaci orgán zaviedol účinné a primerané opatrenia proti podvodom, ktoré by zohľadňovali identifikované riziká³⁴.

4.2.4. Priame výdavky

Pokiaľ ide o prevenciu, odhaľovanie a vyšetrovanie podvodov súvisiacich s priamymi výdavkami a vonkajšou pomocou, Komisia navrhla zaviesť štandardné ustanovenie³⁵ o ochrane finančných záujmov Únie vo všetkých nových návrhoch VFR na obdobie rokov 2014 – 2020 s cieľom zvýšiť konzistentnosť všetkých výdavkových programov.

4.2.5. Clá

4.2.5.1. Tranzitný informačný systém na boj proti podvodom

Na zintenzívnenie boja proti podvodom súvisiacim s platbou cla je dôležité, aby boli všetky príslušné orgány informované o pohybe tovaru v tranzite v EÚ. Komisia (OLAF) na tento účel vytvorila a zaviedla centrálny register – Tranzitný informačný systém na boj proti podvodom (ATIS), ktorý tieto informácie obsahuje. Od 1. septembra 2011 majú k tomuto systému prístup v reálnom čase Komisia, členské štáty EÚ a štáty EZVO³⁶.

4.2.5.2. Vzájomná administratívna pomoc a súvisiace ustanovenia o boji proti podvodom v dohodách s tretími krajinami

S cieľom zabezpečiť riadne uplatňovanie colných predpisov obsahujú rôzne dohody, ako sú preferenčné obchodné dohody a/alebo dohody o spolupráci, nepreferenčné obchodné dohody a colné dohody, ustanovenia o vzájomnej administratívnej pomoci a o prevencii a vyšetrovaní porušovania colných predpisov a boji proti nemu.

Na konci roka 2011 bolo platných 43 dohôd zahŕňajúcich celkom 58 krajín a prebiehali rokovania o preferenčných obchodných dohodách s Indiou, Kanadou, Singapurom, Malajziou, regiónom Mercosur, Gruzínskom, Moldavskom a so šiestimi regiónmi, ktoré sú stranami dohôd o hospodárskom partnerstve.

4.2.5.3. Spoločné colné operácie

Colné orgány členských štátov EÚ a takisto niektorých štátov, ktoré nie sú členmi EÚ, vykonávajú v spolupráci s úradom OLAF pravidelné spoločné operácie s obmedzeným časovým trvaním zamerané na boj proti pašovaniu citlivého tovaru a podvodom v určitých rizikových oblastiach a/alebo na identifikovaných obchodných trasách. Komisia (OLAF) dáva podnet na vykonanie týchto spoločných colných operácií a/alebo poskytuje potrebnú podporu.

³⁴ Najmä článok 114 ods. 4 písm. c) návrhu, KOM(2011) 615.

³⁵ Pozri napr. návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o programe Spotrebiteľia na roky 2014 – 2020, KOM(2011) 707 v konečnom znení, 9.11.2011, a návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje rámcový program pre výskum a inovácie (2014 – 2020) – Horizont 2020, KOM(2011) 809 v konečnom znení, 30.11.2011.

³⁶ S výnimkou Švajčiarska.

V apríli 2011 zorganizovali maďarské colné orgány a Komisia (úrad OLAF) v spolupráci s Europolom spoločnú colnú operáciu pod krycím názvom „Fireblade“. K účasti boli prizvané všetky členské štáty EÚ, Chorvátsko, Ukrajina a Moldavsko. Táto operácia viedla k zaisteniu viac ako 28 000 kusov/párov falšovaných textilných výrobkov a doplnkov, ktoré mali byť prepravené do EÚ pozemnou cestou cez jej východnú hranicu. Finančný dosah týchto zaistení dosahuje výšku najmenej 1 mil. EUR v trhovej hodnote zaisteného falšovaného tovaru a pašované cigarety odhalené počas operácie by spôsobili únik cla a daní v hodnote najmenej 1,5 mil. EUR.

V októbri 2011 začali poľské colné orgány v úzkej spolupráci s úradom OLAF spoločnú colnú operáciu pod krycím názvom „Barrel“, do ktorej sa zapojilo 24 členských štátov EÚ, Chorvátsko, Turecko, Nórsko a Švajčiarsko. Išlo o prvú spoločnú colnú operáciu zameranú na pašovanie tabakových výrobkov a prekurzorov drog po železnici pozdĺž východnej hranice EÚ. Výsledkom bolo zhabanie 1,2 milióna cigariet, ktoré sa našli v nákladných vlakoch prepravujúcich drevo a železo. Únik na cle a daniach by v tomto prípade predstavoval najmenej 205 000 EUR.

4.2.6. DPH

Na základe výsledku verejnej konzultácie³⁷ a po zohľadnení diskusií s členskými štátmi a stanovísk vydaných európskymi orgánmi Komisia v decembri 2011 prijala oznámenie „O budúcnosti DPH – Smerom k jednoduchšiemu, spoľahlivejšiemu a efektívnejšiemu systému DPH prispôbenému jednotnému trhu“³⁸.

Preskúmajú sa nové spôsoby zvýšenia účinnosti boja proti podvodom, ako je zlepšenie administratívnej spolupráce s tretími krajinami, mechanizmus rýchlej reakcie na riešenie nových druhov podvodov a nové systémy výberu daní.

Komisia takisto poskytne technickú pomoc a pomoc pri budovaní kapacít s cieľom pomôcť členským štátom pri zvyšovaní účinnosti a efektivity ich daňovej správy a jej odolnosti voči podvodom. Komisia okrem toho zriaďuje trvalé fórum EÚ, na ktorom budú daňové orgány, zástupcovia podnikateľskej sféry a Komisia diskutovať o témach boja proti podvodom v súvislosti s riadením systému DPH.

4.2.7. Medzinárodné dohovory, nástroje a dohody o administratívnej spolupráci

V globalizovanom svete dochádza čoraz častejšie k podvodom, ktoré majú cezhraničný rozmer. Je preto dôležité zintenzívniť spoluprácu s krajinami a medzinárodnými organizáciami na celom svete, ktoré sú príjemcami finančných prostriedkov EÚ a/alebo patria spolu s Európskou úniou k ich darcom.

Na zabezpečenie riadneho hospodárenia s finančnými prostriedkami poskytovanými EÚ a spolupráce s EÚ v oblasti boja proti podvodom a korupcii je potrebné vytvoriť silný právny rámec s jasnými záväzkami zo strany partnerských krajín. Európska komisia navrhuje vytvorenie tohto rámca prostredníctvom súboru ustanovení o kontrolách a boji proti

³⁷ KOM(2010) 695. Táto verejná konzultácia sa skončila 31. mája 2011.

³⁸ KOM(2011) 851.

podvodom, ktoré by boli súčasťou nových alebo opätovne prerokovaných bilaterálnych dohôd.

V roku 2011 sa takéto ustanovenia³⁹ začlenili do návrhu dohôd s prijímajúcimi krajinami, ako sú Afganistan a Kazachstan, a do návrhov dohôd o pridružení s tromi krajinami Východného partnerstva – Arménskom, Azerbajdžanom a Gruzínskom. Hlavným darcovským krajinám, ako je Austrália, boli navrhnuté konkrétnejšie ustanovenia o výmene informácií. Európska služba pre vonkajšiu činnosť a Európska komisia budú počas rokovaní v roku 2012 presadzovať začlenenie takýchto ustanovení do nových dohôd s týmito krajinami.

V roku 2011 spustila Komisia (OLAF) rozsiahlu kampaň na posilnenie spolupráce a najmä výmeny informácií o boji proti podvodom s medzinárodnými organizáciami, ako je Svetová banka (viceprezident pre integritu).

4.2.8. Boj proti nedovolenému obchodovaniu s tabakovými výrobkami na medzinárodnej úrovni

Pozíciu EÚ koordinovala Komisia, ktorá spolu s predsedníctvom Rady zastupovala EÚ na rokovaníach o protokole o odstránení nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami na základe rámcového dohovoru Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) o kontrole tabaku (FCTC).

Uskutočnilo sa päť zasadnutí medzivládneho rokovacieho orgánu (Intergovernmental Negotiation Body, ďalej len „INB“), naposledy (INB5) v Ženeve od 28. marca do 4. apríla 2012. Po intenzívnych rokovaníach sa na piatom zasadnutí INB dohodol návrh protokolu o odstránení nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami.

Návrh protokolu bude predložený na zváženie a prijatie na konferencii zmluvných strán Rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku (FCTC), ktorá sa bude konať v novembri 2012 v juhokórejskom Soule.

4.3. Vykonávanie programov zameraných na boj proti podvodom

4.3.1. Program Hercule II

V roku 2011 sa program Hercule II naďalej zameriaval na zlepšovanie nadnárodnej a multidisciplinárnej spolupráce medzi členskými štátmi a Komisiou v oblasti prevencie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ a boja proti nim.

Dôraz sa kládol na: odhaľovanie a prevenciu nezákonných dovozov nelegálnych alebo falšovaných produktov vrátane cigariet a tabaku (5,1 mil. EUR), konferencie, semináre a školenia (4,8 mil. EUR), platby za používanie externých databáz na účely vyšetrovania (približne 2,9 mil. EUR) a akademický výskum (0,7 mil. EUR).

³⁹ Tieto ustanovenia sa odlišujú od ustanovení uvedených v oddiele 4.2.5.2, pretože sa netýkajú cla (príjmov), ale výdavkov EÚ.

4.3.2. Program Pericles

Program Pericles umožňuje poskytovanie odbornej prípravy a technickej pomoci vnútroštátnym orgánom zodpovedným za ochranu bankoviek a mincí eura pred podvodmi a falšovaním. V roku 2011 sa Komisia (OLAF) zapojila do 15 aktivít v rámci programu Pericles, okrem iného konferencií, seminárov a výmen zamestnancov, ktoré organizovali členské štáty a/alebo Komisia (OLAF). Stratégia programu Pericles sa zameriava na členské štáty EÚ a jej cieľom je posilnenie regionálnej spolupráce v kritických oblastiach. Rozpočtové prostriedky pridelené na program Pericles dosahovali v roku 2011 výšku 1 milión EUR, pričom bolo viazaných 100 % týchto prostriedkov.

4.3.3. Informačný systém na boj proti podvodom (AFIS).

Informačný systém na boj proti podvodom (AFIS) je súbor aplikácií zameraných na boj proti podvodom. Účelom tohto systému je zabezpečiť včasnú a bezpečnú výmenu informácií o podvodoch medzi zodpovednými orgánmi členských štátov a EÚ. Systém AFIS je spravovaný Komisiou (OLAF) a zahŕňa dve hlavné oblasti: vzájomnú pomoc v colných záležitostiach (spoločné colné operácie, bezpečný systém elektronickej pošty, tranzitný informačný systém na boj proti podvodom atď.) a správa oznámení o nezrovnalostiach, ktoré poskytujú členské štáty a prijímajúce krajiny.

Počet používateľov systému AFIS sa neustále zvyšoval až na takmer 10 000 vo viac ako 1 200 príslušných orgánoch členských štátov, partnerských tretích krajinách, medzinárodných organizáciách, útvaroch Komisie a ostatných inštitúciách EÚ.

V roku 2011 bol AFIS financovaný z operačného rozpočtu 6 mil. EUR. Tieto prostriedky sa použili najmä na jeho údržbu, vývoj a produkčné činnosti (4,8 mil. EUR) a čiastočne na technickú pomoc, odbornú prípravu a hardware (1,2 mil. EUR). Rozpočtové prostriedky vyčlenené v roku 2011 na AFIS sa v plnej miere využili, pričom sa viazalo 99 % prostriedkov.

4.4. Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. apríla 2011 o ochrane finančných záujmov Spoločenstiev – Boj proti podvodom – Výročná správa za rok 2009

Európsky parlament 6. apríla 2011 prijal uznesenie týkajúce sa správy Komisie za rok 2009⁴⁰. Uznesenie obsahuje konkrétne požiadavky, pripomienky a návrhy týkajúce sa všetkých častí rozpočtu. Je určené Komisii a členským štátom a vzťahuje sa na širokú škálu tém, ako je zverejňovanie príjemcov finančných prostriedkov EÚ, národné vyhlásenia o hospodárení a verejné obstarávanie. Kritizuje sa v ňom stav vymáhania neoprávnene vyplatených prostriedkov EÚ vo všetkých oblastiach a nízky počet nezrovnalostí, ktoré niektoré členské štáty oznamujú v určitých sektoroch.

Európsky parlament uvítal zavedenie systému riadenia nezrovnalostí a uznal, že sa v niektorých oblastiach dosiahol pokrok, napr. zlepšila sa celková disciplína členských štátov pri oznamovaní nezrovnalostí v poľnohospodárstve. Parlament takisto vzal na vedomie

⁴⁰ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0142+0+DOC+XML+V0//SK>.

úspešný výsledok spoločnej colnej operácie pod krycím názvom „Diabolo II“, ktorú koordinovala Európska komisia prostredníctvom úradu OLAF.

Komisia predložila Parlamentu správu o nadväzujúcich opatreniach, v ktorej uviedla, aké praktické opatrenia má v úmysle prijať v reakcii na toto uznesenie. Komisia najmä zdôraznila, že s cieľom uľahčiť pracovnú záťaž členských štátov prijala viaceré zjednodušenia vo všetkých oblastiach zdieľaného hospodárenia. V súvislosti s tým očakáva, že členské štáty zlepšia kvalitu, včasnosť a úplnosť svojho oznamovania nezrovnalostí.

4.5. Poradný výbor na koordináciu boja proti podvodom (COCOLAF)

Na základe článku 325 Zmluvy o fungovaní Európskej únie členské štáty organizujú spolu s Komisiou v rámci Poradného výboru na koordináciu boja proti podvodom (COCOLAF)⁴¹ úzku a pravidelnú spoluprácu medzi príslušnými orgánmi.

V roku 2011 výbor zasadal dvakrát⁴². Výbor bol informovaný o pokroku, ktorý sa dosiahol pri vykonávaní programu Komisie na boj proti podvodom, a predložil vlastné návrhy. Diskusie sa okrem iného týkali: účinnej implementácie právnych predpisov EÚ o prevencii podvodov a ich uplatňovania na vnútroštátnej úrovni; predkladania ročných správ a výmeny informácií medzi členskými štátmi a Komisiou, najmä pokiaľ ide o podozrenia z podvodu, preukázané podvody a iné nezrovnalosti; a analýzy rizík.

Výbor preskúmal predovšetkým spôsoby sprísnenia opatrení proti podvodom v členských štátoch, napr. prostredníctvom zriadenia podskupiny výboru COCOLAF pre štrukturálne opatrenia. Členské štáty zdôraznili pridanú hodnotu týchto zasadnutí, najmä v súvislosti s výmenou osvedčených postupov.

5. OPATRENIA PRIJATÉ ČLENSKÝMI ŠTÁTMI NA BOJ PROTI PODVODOM A INÝM NEZÁKONNÝM ČINNOSTIAM POŠKODZUJÚCIM FINANČNÉ ZÁUJMY EÚ

5.1. Výsledky dotazníka o kontrolách zameraných na boj proti nezrovnalostiam a podvodom poškodujúcim finančné záujmy EÚ v oblasti politiky súdržnosti

Komisia a členské štáty si každý rok vyberajú obzvlášť významnú aktuálnu tému (napr. v rizikových oblastiach), na ktorú sa v nasledujúcom roku osobitne zameria správa o boji proti podvodom, pričom sa vychádza z odpovedí členských štátov na dotazník Komisie. Toto zameranie uľahčuje výmenu informácií a osvedčených postupov medzi členskými štátmi a monitorovanie opatrení na boj proti podvodom.

Tohoročnú osobitnú tému predstavujú kontroly zamerané na boj proti nezrovnalostiam a podvodom poškodujúcim finančné záujmy EÚ v oblasti politiky súdržnosti⁴³. To zahŕňa

⁴¹ COCOLAF bol zriadený v roku 1994 rozhodnutím Komisie č. 94/140 z 23. februára 1994, ktoré bolo zmenené a doplnené rozhodnutím Komisie z 25. februára 2005 (Ú. v. EÚ L 71, 17.3.2005, s. 67 – 68).

⁴² V priebehu roka sa koná ešte jedno zasadnutie *ad hoc* a jedno zasadnutie pracovnej podskupiny pre analýzu rizík.

⁴³ Podrobnejšia analýza vnútroštátnych postupov je uvedená v príslušnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

informácie o vyšetrovaní v oblasti boja proti podvodom, existujúcich legislatívnych a administratívnych opatreniach a stratégiách, používaní ukazovateľov podvodu, sumách získaných späť v súvislosti s vyšetrovaním podvodov a údaje týkajúce sa zamestnancov, ktorí sa zaoberajú vyšetrovaním podvodov.

Všetky členské štáty oznámili legislatívne a administratívne opatrenia, ktoré prijali v období rokov 2007 – 2011. Členské štáty sa domnievajú, že prijaté opatrenia výrazne prispeli k zlepšeniu prevencie podvodov v oblasti politiky súdržnosti a/alebo k zlepšeniu systému riadenia rizík.

Tieto opatrenia sa okrem iného týkajú pravidiel oprávnenosti, kontrol na mieste, oznamovania podvodov a nezrovnalostí a posudzovania takýchto prípadov, postupov vymáhania neoprávnene vyplatených súm, krížových kontrol zameraných na odhaľovanie a elimináciu dvojitého financovania projektov, postupov verejného obstarávania, zavádzania sankcií, opatrení na boj proti podvodom a korupcii, zriaďovania orgánov pre koordináciu boja proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy EÚ, účasti zamestnancov na školeniach a seminároch a stíhaní príjemcov a iných osôb, u ktorých existuje podozrenie z podvodu a korupcie.

Pokiaľ ide o účinnosť a efektívnosť, takmer všetky členské štáty⁴⁴ preukázali rázny a proaktívny prístup pri prijímaní preventívnych opatrení, ktorý viedol k odhaleniu väčšieho počtu nezrovnalostí ešte pred vyplatením finančných prostriedkov, a tým aj k zníženiu počtu oznamovaných nezrovnalostí. Niektoré členské štáty⁴⁵ poukázali na prudké zníženie počtu odhalených prípadov podozrení z podvodu, menší výskyt chýb v postupoch verejného obstarávania a na väčšiu transparentnosť celého procesu. Pokiaľ ide o vierohodnosť finančného výkazníctva, väčšina členských štátov⁴⁶ oznámila vyššie percento schválených oprávnených súm.

Pokiaľ ide o dodržiavanie pravidiel, niektoré členské štáty⁴⁷ poukázali na preventívny vplyv usmernení Komisie o verejnom obstarávaní⁴⁸, informačnej poznámky Komisie o ukazovateľoch podvodu⁴⁹, vnútroštátnych ustanovení o verejnom obstarávaní, manuálu a usmernení o nahlasovaní nezrovnalostí a ustanovení článku 27 až 36 (nezrovnalosti) nariadenia (ES) č. 1828/2006.

Väčšina členských štátov⁵⁰ uviedla lepšie využívanie vnútroštátnych alebo regionálnych stratégií alebo „druhov operácií“⁵¹, ako sú opatrenia alebo plány na prevenciu podvodov a odhaľovanie podvodov súvisiacich s financovaním z Kohézneho fondu. Ostatné štáty⁵²

⁴⁴ Okrem Grécka a Francúzska.

⁴⁵ BG, CZ, EL, EE a UK.

⁴⁶ DE, ES, IE, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, PL, PT, RO, FI a UK.

⁴⁷ BG, DE, EE, EL, ES, LT, LU, HU, MT, NL, AT, RO, SI, SK, SE a UK.

⁴⁸ Usmernenia Komisie k stanoveniu finančných opráv, ktoré sa majú vykonať vo výdavkoch spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov alebo Kohézneho fondu v dôsledku nedodržania pravidiel verejného obstarávania: COCOF 07/0037/03-EN.

⁴⁹ Informačná poznámka o ukazovateľoch podvodu pre Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond a Kohézny fond (COCOF 09/0003/00-EN).

⁵⁰ BG, CZ, EE, ES, FR, IT, CY, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PT, RO, SI, SK a FI.

⁵¹ DE, EL a LV.

⁵² NL a UK.

uviedli, že sú spokojné so súčasným stavom a že v sledovanom období nezaviedli ani nepripravovali nové stratégie na zníženie rizika podvodov.

Väčšina členských štátov⁵³ v odpovediach uviedla, že na presmerovanie svojich kontrol používa všeobecné ukazovatele a že tieto ukazovatele prispievajú k odhaľovaniu podvodov a zlepšovaniu výsledkov kontrolných činností.

Všetky členské štáty poskytli informácie o vykonaných vyšetrovaniach podvodov a dokončených stíhaniach trestných činov súvisiacich s projektmi v oblasti politiky súdržnosti, ktoré boli financované v programových obdobiach 2000 – 2006 a 2007 – 2013. Niektoré členské štáty začlenili povinné kontroly na mieste, ktoré sú stanovené v právnych predpisoch EÚ, do rámca administratívnych vyšetrovaní podvodov. Niektoré štáty pri zisťovaní prípadných podvodov využívajú kontroly na mieste, kontroly žiadostí o platbu, predbežné kontroly verejného obstarávania, kontroly vzorky systémových auditov a skúsenosti. Ak vzniknú pochybnosti, pristupuje sa k ďalším kontrolám a v prípade potreby sa vec oznámi orgánom presadzovania práva.

Všetky členské štáty sa domnievajú, že ich finančná kontrola je dostatočne zameraná na odhaľovanie podvodov.

Niektoré veľké členské štáty⁵⁴ oznámili veľmi nízky počet prebiehajúcich vyšetrovaní trestných činov. Niekoľko členských štátov⁵⁵ poskytlo cenné údaje o vyšetrovaniach podvodov a dokončených stíhaniach trestných činov, iné členské štáty⁵⁶ však neposkytli žiadne údaje týkajúce sa dokončených stíhaní a súdnych rozhodnutí. Z údajov, ktoré členské štáty poskytli o neoprávnene vyplatených sumách získaných späť na základe vyšetrovania podvodov v programových obdobiach 2000 – 2006 a 2007 – 2013, vyplýva, že informácie o procese vymáhania možno považovať prinajmenšom za zavádzajúce a je potrebné ich zlepšiť. V skutočnosti nebolo možné nájsť žiadnu súvislosť medzi údajmi oznámenými prostredníctvom systému IMS a údajmi, ktoré členské štáty uviedli v dotazníku. Dva členské štáty⁵⁷ uviedli, že v dôsledku vyšetrovaní podvodov vymohli veľké sumy a iba jedna tretina štátov⁵⁸ uviedla, že sumy získané späť boli nižšie ako 1 milión EUR. Ďalšia tretina štátov⁵⁹ v dotazníku uviedla nízke sumy a niektoré členské štáty⁶⁰ nevykázali vôbec žiadnu sumu alebo odpovedali „neuplatňuje sa“.

Odpovede členských štátov na dotazník poukazujú na zlepšenie systémov finančnej kontroly a riadenia rizík, ktorých cieľom je prevencia podvodov v oblasti politiky súdržnosti. Tieto zlepšenia sa týkajú právnych ustanovení a usmernení, vnútroštátnych a regionálnych stratégií, používania ukazovateľov rizika, administratívnych postupov a spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi.

⁵³ BG, CZ, DE, EE, EL, ES, IE, HU, MT, PL, RO, SI, SK a UK.

⁵⁴ DE, FR a ES.

⁵⁵ BG, CZ, EE, HU, PL, PT, SK a SE.

⁵⁶ DE, EL, ES, FR, IT, LT, LU, HU, AT a RO.

⁵⁷ IT a PT.

⁵⁸ BG, EE, ES, IT, LV, LT, PT, SK, FI a UK.

⁵⁹ BE, CZ, IE a RO.

⁶⁰ DE, EL, FR, HU, MT, AT, SE a SI.

Ďalší pokrok je naopak potrebné dosiahnuť pri monitorovaní výsledkov administratívnych vyšetrovaní a vyšetrovaní trestných činov týkajúcich sa podvodov vrátane vymáhania súvisiacich súm⁶¹.

Je takisto zrejmé, že je potrebné vypracovať lepšie štatistiky podvodov, ktoré by Komisii a členským štátom umožnili zamerať sa na oblasti s vyšším rizikom. Komisia má preto v úmysle klásť väčší dôraz na vykazovanie v tejto oblasti.

Členské štáty sa vyzývajú, aby monitorovali výsledky vyšetrovaní trestných činov a zlepšili kvalitu štatistík týkajúcich sa podvodov.

5.2. Vykonávanie odporúčaní z roku 2010

V správe o ochrane finančných záujmov Únie za rok 2010 Komisia uviedla viaceré odporúčania pre členské štáty, ktoré sa týkali najmä oznámených prípadov podvodov a iných nezrovnalostí, vymáhania neoprávnene vyplatených súm a používania centrálnej databázy vylúčených subjektov (CED) v zmysle článku 95 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Komisia monitorovala vykonávanie týchto odporúčaní členskými štátmi v rámci prípravy správy za rok 2011. Zaznamenala určitý pokrok, najmä pokiaľ ide o zavádzanie systému IMS. Iba jeden členský štát⁶² musí ešte dokončiť zavedenie tohto systému. Pokiaľ ide o oznamovacie povinnosti⁶³ v oblasti poľnohospodárstva, členské štáty dosiahli určitý pokrok najmä v súvislosti s poskytovaním osobných údajov jednotlivcov, ktorí sa dopustili nezrovnalostí alebo podvodov, a s mierou súladu. Nízka miera podozrení z podvodu oznámených veľkými členskými štátmi však dokazuje, že ešte stále existuje priestor na zlepšenie.

Pokiaľ ide o príjmy, väčšina členských štátov potvrdila, že sa v rámci ich existujúcich vnútroštátnych stratégií systematicky vyhodnocujú všetky riziká súvisiace s oblasťou cieľ a že budú prijaté potrebné proaktívne a preventívne opatrenia na boj proti podvodom.

V súvislosti s odporúčaním zriadiť centrálnu databázu vylúčených subjektov (CED)⁶⁴ možno konštatovať, že ju používa a predkladá o nej správy iba malý počet členských štátov⁶⁵. Ostatné členské štáty buď prijali predbežné opatrenia určením svojho kontaktného bodu alebo zvažujú používanie databázy v ďalšom programovom období⁶⁶. Komisii zatiaľ neboli v tomto ohľade oznámené žiadne prípady.

⁶¹ Pozri tabuľky č. 1 a č. 2 príslušného pracovného dokumentu útvarov Komisie pripojeného k tejto správe, s. 9 – 11, v ktorých je uvedené zhrnutie údajov poskytnutých členskými štátmi.

⁶² FR.

⁶³ Úplné odpovede členských štátov na odporúčania sú uvedené v treťom pracovnom dokumente útvarov Komisie pripojenom k tejto správe.

⁶⁴ Podľa článku 95 nariadenia o rozpočtových pravidlách databáza obsahuje údaje o záujemcoch a uchádzačoch, ktorí sa nachádzajú v jednej zo situácií, ktoré sú podľa tohto nariadenia dôvodom na vylúčenie.

⁶⁵ BG, CZ, MT, AT a PL.

⁶⁶ Pozri tabuľku príslušného pracovného dokumentu útvarov Komisie pripojeného k tejto správe, s. 6, v ktorej je zhrnutá situácia vo všetkých členských štátoch.

6. ZÁVERY

Táto správa ukazuje, že v roku 2011 sa dosiahol pokrok tým, že Komisia a členské štáty prijali politické opatrenia, ktoré zabezpečia lepšiu ochranu finančných záujmov EÚ. Úplné vykonanie týchto opatrení si bude vyžadovať úzku spoluprácu medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi, ktorú bude Komisia aj naďalej monitorovať.

Z analýzy nezrovnalostí za rok 2011 vyplýva, že došlo k celkovému zníženiu počtu oznámených nezrovnalostí a k zlepšeniu výsledkov, pokiaľ ide o vymáhanie neoprávnene vyplatených prostriedkov EÚ. Uvedené zníženie sa očakávalo vzhľadom na nárast v predchádzajúcich rokoch, ktorý bol spôsobený okrem iného zlepšením kontrol a nástrojov.

Z analýzy ďalej vyplynulo, že je potrebné vynaložiť ďalšie úsilie vo všetkých oblastiach rozpočtu s cieľom zachovať pokrok a riešiť možné negatívne vplyvy súčasnej finančnej krízy, ktoré by sa mohli prejaviť zvýšením podvodného konania poškodzujúceho rozpočet EÚ. Komisia preto odporúča, aby všetky členské štáty zaviedli primerané opatrenia na boj proti podvodom, ktoré budú zamerané na prevenciu a odhaľovanie podvodov. Týka sa to najmä štátov, ktorých výsledky nie sú jasné alebo dostatočné.

Zo získaných údajov je takisto zrejmé, že v zlepšovaní je potrebné ďalej pokračovať, predovšetkým v oblasti vymáhania neoprávnene vyplatených súm, v ktorej sa ešte stále uplatňujú pomerne zdĺhavé postupy.